

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο:

Ο άνθρωπος και το φόρεμα

1. Το φόρεμα ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνουμε το σώμα μας (από την κεφαλή), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς χωρίς ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;

2. Στις αρχαίες κοινωνίες, στους λαούς τους πρωτόγονους όχι μόνο το επίσημο φόρεμα (του φύλαρχου, του ιερέα, του μάντη κτλ.) αλλά και το καθημερινό λογαριάζεται πολύ. Πιστεύεται ότι είναι μέρος του ανθρώπου που το φορεί, συνέχεια, απόληξή του· ότι μετέχει στην ουσία του, έχει εμποτισθεί απ' αυτήν, όπως οι τρίχες του σώματος ή τα νύχια. Και γι' αυτό, εάν κατορθώσει κανείς να προμηθευτεί έστω και ένα κομματάκι από το ρούχο του εχθρού ή του αγαπημένου του, μπορεί να τον κάνει (με τη δύναμη της μαγείας) υποχείριό του. Ο πρωτόγονος (και με τη νοοτροπία του σκέπτονται και ενεργούν πάρα πολλοί, ακόμη και μέσα στις πιο εξελιγμένες κοινωνίες) φοβάται και «φυλάει» τα ρούχα του, όπως και την απεικόνιση, το είδωλό του. Περιέχουν, κατά κάποιον τρόπο, την υπόστασή του, και όταν τα παραδίνει, ή του τα αρπάζουν, πιστεύει ότι έχει εκχωρήσει ένα μέρος του εαυτού του στη διάκριση του άλλου και βρίσκεται πια κάτω από τον έλεγχό του.

3. Όχι λοιπόν δεν κάνει, αλλά ίσα – ίσα το ράσο κάνει τον παπά. Όταν αλλάζετε το φόρεμά σας, αισθάνεστε διαφορετικός. Βάζετε τα γιορτινά σας και αμέσως διάθεση και συμπεριφορά γίνεται πανηγυρική. Στην ανάγκη, μεταβάλλετε μια λεπτομέρεια (ανασηκώνετε το καπέλο ή τα μανίκια σας, πετάτε το σακάκι ή ξεκουμπώνετε το πουκάμισό σας) και βρίσκετε την αντιστοιχία του εσωτερικού με το εξωτερικό σας.

4. Πόσο η εξωτερική εμφάνιση (φόρεμα προπάντων αλλά και κόμμωση, στάση, περπάτημα) είναι συνάρτηση της εσωτερικής μας δομής, φαίνεται από το γεγονός ότι και μόνο από τον τρόπο που ντύνεται ένας άνθρωπος μπορεί να μαντέψει κανείς το επάγγελμα, την κοινωνική θέση, την παιδεία του, αλλά και πολλές πτυχές του χαρακτήρα του: το βάθος της ψυχής του, τις βλέψεις και τις επιδιώξεις του, τις διαστάσεις του αισθηματικού του κόσμου, το τι θέλει και μπορεί να πάρει και να δώσει στη ζωή, το πόσο εμπιστεύεται τον εαυτό του και τους άλλους ανθρώπους, αν λογαριάζει ή όχι τα μέτρα και τις συνήθειες του συλλογικού βίου.

5. Ακόμα και όταν συμβεί μια βαθιά και απότομη μεταβολή στη δημόσια ή στην ιδιωτική ζωή ενός ανθρώπου, μια περιπλοκή απροσδόκητη, μια κρίση (όταν κλείσει π.χ. μια πόρτα και σκοτεινιάσει, ή ανοίξει ένα παράθυρο και φωτισθεί, ευωδιάσει ο αισθηματικός του κόσμος), η αλλαγή θα σημειωθεί και στην αμφίεσή του: το φόρεμα βαραίνει ή ελαφρώνει, εγκαταλείπεται ή γίνεται αντικείμενο ιδιαίτερης φροντίδας, προσαρμόζεται στη νέα κατάσταση ή ετοιμάζεται να την απεικονίσει. Τις πιο πολλές φορές οι μεταπτώσεις αυτές γίνονται χωρίς να τις επιδιώξουν εμπρόθετα ή και να τις προσέξουν οι φορείς τους. Η παρόρμηση έρχεται μόνη της, από «μέσα», και το αποτέλεσμα γίνεται αντιληπτό άμα οριστικοποιηθεί.

6. Μια τελευταία παρατήρηση: την προσδιοριστική, την περιοριστική δύναμη του φορέματος την αισθανόμαστε όταν ανταλλάσσουμε το αληθινό μ' ένα ψεύτικο –που μας κρύβει. Π.χ. στην αποκριάτικη αμφίεση. Τότε έχουμε το αίσθημα ότι αποδεσμευτήκαμε, αποβάλαμε ένα μέρος του εαυτού μας, εκείνο που έχουμε συνθέσει για να το θεωρούν οι άλλοι (και μεις οι ίδιοι) πρόσωπό μας, και μπορούμε πια να παίζουμε ένα ρόλο –αυτόν που δεν έχουμε καθόλου ή συχνά το θάρρος ή την ευκαιρία να υποδυθούμε στην καθημερινή ζωή. Εάν μας αποσπάσουν την ψεύτικη περιβολή ξαναγυρίζουμε στην τάξη και στη νηφαλιότητα – η παρένθεση έχει κλείσει...

[...]Ε. Π. Παπανούτσος «Πρακτική Φιλοσοφία»

A1. Να χαρακτηρίσετε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις με Σωστό ή Λάθος, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

- α) Ο τρόπος που ντυνόμαστε είναι γεγονός ασήμαντο.
- β) Ένας αξιωματικός χωρίς στολή δεν μπορεί να ασκήσει εξουσία.
- γ) Ο πρωτόγονος φοβάται και "φυλάει" τα ρούχα του.
- δ) Ο τρόπος που ντύνεται ένας άνθρωπος δεν αποκαλύπτει οπωσδήποτε και το χαρακτήρα του.
- ε) Μια μεταβολή στη δημόσια ή ιδιωτική ζωή ενός ατόμου επιφέρει αλλαγή και στην αμφίεσή του.

A2. Τι πετυχαίνει σύμφωνα με το συγγραφέα ο άνθρωπος όταν ανταλλάσσει το αληθινό του πρόσωπο με ένα ψεύτικο που τον κρύβει π.χ. την αποκριάτικη αμφίεση; (60-80 λέξεις)

A3. Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την περίπτωση του πρωτόγονου ανθρώπου και της σχέσης του με το ένδυμα; Η απάντησή σας αφορά τα μέσα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να υποστηρίξει τη βασική του θέση.

B1. Ποιο σκοπό εξυπηρετεί η χρήση της ερώτησης στο τέλος της πρώτης παραγράφου; ("Φαντάζεστε ότι ...όπως ο κατηγορούμενος;")

B2. Να σχολιάσετε τη χρήση του β' ενικού ρηματικού προσώπου στην 3η παράγραφο " Όταν αλλάζετε το φόρεμά σας..."

B3. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: συνείδηση, εκχωρήσει, λογαριάζει, νηφαλιότητα, απεικονίσει, απροσδόκητη

B4. Στην παρακάτω περίοδο από τη 2η παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιείται η παθητική σύνταξη. Να δικαιολογήσετε αυτή την επιλογή " Στις αρχαίες κοινωνίες, στους λαούς τους πρωτόγονους όχι μόνο το επίσημο φόρεμα (του φύλαρχου, του ιερέα, του μάντη κτλ.) αλλά και το καθημερινό λογαριάζεται πολύ. Πιστεύεται ότι είναι μέρος του ανθρώπου που το φορεί, συνέχεια, απόληξή του."

Γ. Παραγωγή λόγου: Διαβάσατε το κείμενο για τις ανάγκες του πρότζεκτ "ενδυμασία -μόδα" της ομάδας στην οποία μετέχετε και διαφωνείτε ριζικά με τη θέση του συγγραφέα ότι "το ράσο κάνει τον παπά". Εκθέτετε προσωπικές απόψεις και επιχειρήματα προσπαθώντας να αποδείξετε ότι πολύ συχνά η εξωτερική εμφάνιση και η ενδυμασία δεν αποκαλύπτουν κατ' ανάγκη τον πραγματικό χαρακτήρα και την βαθύτερη ουσία ενός ανθρώπου . Μπορείτε στην επιχειρηματολογία σας να επιστρατεύσετε παραδείγματα και περιπτώσεις από την προσωπική σας εμπειρία. (200-250 λέξεις)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΕΝΔΥΜΑ -ΡΟΥΧΑ

"Φαρμακείον εκστρατείας" του Μάνου Ελευθερίου

Υπόθεση: Ένα μυθιστόρημα με πρωταγωνιστή έναν ηλικιωμένο συγγραφέα που επιστρέφει στη γενέτειρά του κι ακολουθεί εικόνες, σκιές, μυρωδιές αναζητώντας τα φάρμακα που χρειάζονται όσοι πάσχουν από αναμνήσεις και μοναξιά. Κουβεντιάζει με ζώντες και τεθνεώτες, μονολογεί κι αφηγείται μονολόγους άλλων μοναχικών ανθρώπων, που οι φωνές, οι αλήθειες κι οι φαντασίες τους συνθέτουν έναν θεατρικό μονόλογο για μια χειμαρρώδη ζωή . Στο απόσπασμα που ακολουθεί περιγράφονται τα κοστούμια και τα ρούχα που ενοικιάζουν από βεστιάριο μέλη ενός περιπλανώμενου θιάσου και ο κομβικός τους ρόλος για αυτούς που τα φορούν σαν κάτι υπερπολύτιμο, αφού αυτά τα ρούχα ανήκαν σε μεγάλα ονόματα του ελληνικού θεάτρου.

"Εμφανίζονται λοιπόν κάμποσα πρόσωπα, μέλη ενός άγνωστου αλλά καλοστεκούμενου να το πω έτσι, Θιάσου Ποικιλιών, όπου παρουσιάζονται παραστάσεις πρώτης ποιότητας, με σπουδαία νούμερα παλαιών επιθεωρήσεων και τραγούδια πρώτης γραμμής....Μην σου περάσει όμως από το μυαλό η ιδέα ότι παίζονται πρόστυχα νούμερα εδώ. Αυτό αποκλείεται. Δεν ταιριάζουν πρόστυχα λόγια με τέτοια ενδύματα, τα οποία, κι ας πέρασαν τα χρόνια, μυρίζουν μοσχολίβανο....Τα τραγούδια κι ο χορός και τα νούμερα της Επιθεώρησης παρουσιάζονται μετά το πρώτο μέρος, στο οποίο φορούν τα ιερά άμφια με τα σπάνια και τα ανεκτίμητα παλαιά αντικείμενα. Μετά από ένα σύντομο διάλειμμα αλλάζουν ρούχα, τα οποία νοικιάζουν από ειδικά καταστήματα. Είναι αυθεντικά ρούχα σπουδαίων θεατρίνων. Τα νοικιάζουν για ένα κομμάτι ψωμί και τα φορούν με κατάνυξη, αφού τα δώσουν πρώτα στο καθαριστήριο, να φύγει η σκόνη κι ο ιδρώτας τόσων χρόνων. Αφήνω που μερικοί αρέσκονται σε αυτή τη μυρωδιά, τη λατρεύουν και συνεχώς τη μυρίζουν, ιδίως αν φορούσε κάποτε τα ίδια ρούχα το ερωτικό τους ίνδαλμα. Και τότε τάζουν τον ουρανό με τ' άστρα, παρακαλούν να τους πουλήσουν τη στολή εκείνους που τους τη νοίκιασαν, όπως τη νοικιάζουν και τις Απόκριες σε ορισμένους για να ντύνονται μασκαράδες. ..

.... Μερικοί τα καταφέρνουν. Είναι κυρίως λαμέ, μεταξωτή ή βελούδινα πολύχρωμα πουκάμισα που τα φορούσαν κατάσαρκα οι παλαιοί τραγουδιστές στα νιάτα τους, τραγουδιστές φημισμένοι στο πανελλήνιο για την εξάισια φωνή και την εκθαμβωτική ομορφιά τους. Κι αυτά τα ρούχα πράγματι κάνουν το θαύμα τους, λες και μεταγγίζουν κομμάτια από την ψυχή και το σώμα εκείνου που τα φορούσε κάποτε σ' αυτόν που τα νοίκιασε ή τα αγόρασε, λες και αυτή η αύρα μεταδίδεται στον καινούριο κάτοχο. Και ενθουσιάζουν κι εκστασιάζουν τους θεατές, τους οδηγούν εκεί που ονειρεύτηκε ο καθένας στη ζωή του και με το πρόσωπο που αγάπησε, χωρίς να ξέρουν, φυσικά, ότι αυτό οφείλεται μόνο στο ειδικό ρούχο που φορούν, ότι αυτό το ρούχο έχει τη δύναμη και τη χάρη να τους απογειώνει και να τους δίνει λάμψη και ομορφιά. Και γι' αυτό δίνουμε τόση αξία και σημασία σ' αυτά τα ευλογημένα ρούχα, που δεν γνώρισαν ποτέ κανέναν αγιασμό και εκκλησία, κι όμως αγίασαν στο τέλος κι όσοι τα φόρεσαν"

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στο παραπάνω λογοτεχνικό απόσπασμα διατυπώνεται η άποψη ότι *"τα ρούχα πράγματι κάνουν το θαύμα τους, λες και μεταγγίζουν κομμάτια από την ψυχή και το σώμα εκείνου που τα φορούσε κάποτε σ' αυτόν που τα νοίκιασε ή τα αγόρασε"*. Να σχολιάσετε αυτή την πεποίθηση πολλών ανθρώπων ότι στο ρούχο μεταγγίζεται η ουσία και η "μαγεία" των σπουδαίων ανθρώπων που τα φόρεσαν. Πιστεύετε ότι μια τέτοια αντίληψη έχει ισχύ στη δική μας εποχή; Μπορείτε να παραθέσετε ενδεικτικά ανάλογες περιπτώσεις που γνωρίζετε; (100-120 λέξεις)